

Temat: Dlaczego i w jaki sposób Bóg się objawia?

a) Cel dydaktyczny: przypomnienie, usystematyzowanie i pogłębienie podstawowych wiadomości o Objawieniu Bożym

b) Cel wychowawczy: Zauważanie działania Pana Boga poprzez objawienia w codziennym życiu. Uświadomienie co jest naszą odpowiedzią na objawienie Boże.

Pomoce: Pismo Święte, kartki papieru A4 (ok.15), długopisy, kredki, flamastry(ok.10), cukierki (tyle ile uczestników, ok.15), historia (Aneks 1), fragmenty z Pisma Świętego (Aneks 2), zadanie dla uczestników (Aneks 3)(Animator drukuje tyle ile jest uczestników, ok.10)

Treść

1.Wstęp - Modlitwa na rozpoczęcie spotkania

Animator rozpoczyna spotkanie od znaku krzyża, zapalenia świecy i modlitwy (znaną formułką lub własnymi słowami).

Panie Jezu, dziękujemy Ci za to, że możemy się tutaj razem spotkać w Twoje imię. Prosimy Cię o otwartość w wypowiedzaniu się. Duchu Święty, który oświecasz...

Animator wita wszystkich obecnych i po wprowadzeniu atmosfery skupienia przechodzi do tematu.

2.Treść właściwa

I. Widzieć

Na sam początek naszego spotkania mam do was pytanie:

- Jakie znacie prawa fizyki i jeżeli wiecie to możecie opowiedzieć na czym polegają? (prawo Ohma, prawo Pascala-prawo określa ciśnienie w płynie, prawo grawitacji, prawo Archimedes-a-prawo określające siłę wyporu płynu, prawo Coulomba-prawo, opisujące siłę oddziaływania elektrostatycznego ładunków elektrycznych, po prostu jednakowe ładunki czyli $+$ i $+$ lub $-$ i $-$ się odpychają a różne czyli $+$ i $-$ lub $-$ i $+$ się przyciągają)

-Czy my na co dzień mamy z nimi dotyczenia? (Tak)

-W jakich czynnościach, kiedy? (np. prawo grawitacji – chodzimy normalnie po ziemi, kiedy coś rzucimy to to spada, prawo Archimedes-a – kiedy byliśmy młodszy i szliśmy się kąpać nad morzem to zakładaliśmy motylki lub koło które było wypełnione powietrzem i dzięki temu nie zanurzaliśmy się, swobodnie unosiliśmy się na powierzchni, prawo Coulomba – kiedy magnes przyczepiamy na lodówkę)

Teraz poproszę kogoś, aby przeczytał nam pewną historię, czy jest ktoś może chętny? (Animator zachęcić kogoś do przeczytania krótkiej historii.)(Aneks 1- krótka historia)

Wybitny polski kosmolog, ks. Michał Heller, daje taki świadectwo:

Kiedyś miałem na ten temat dyskusję ze znanym biologiem Richardem Dawkinsem, który jest autorem bardzo głośnej książki „Bóg urojony”. Książki bardzo prymitywnej. Kiedy po raz pierwszy ją przeczytałem, to powiedziałem sobie, że ja z tymi problemami, które on tak ostro stawia, uporałem się, gdy miałem 17 lat. Nasza rozmowa miała miejsce kilkanaście lat temu. Jak twierdził Dawkins, Pan Bóg nie jest nam potrzebny, bo wszystkie zjawiska biologiczne możemy wytłumaczyć za pomocą praw fizyki. A ja na to: OK, bardzo dobrze, w jaki sposób w taki razie wytłumaczysz, skąd wzięły się prawa fizyki? No i dyskusja się skończyła.

-Co myślicie o tej historii, uważacie, że prawa fizyki stworzył Bóg, czy ks. Michał Heller miał rację? (dowolna odpowiedź)

Proszę was teraz, odliczcie do 3, jedynki ręka w górę, będziecie pierwszą grupą, dwójki – drugą, a trójki – trzecią. Każda grupa dostanie teraz kartkę i proszę was abyście napisali na nich, możecie też narysować (forma dowolna)(jeżeli cała grupa jest bardziej liczna można odliczyć do 4, 5, a jeżeli mniej liczna do 2):

-Z czym wam kojarzy się objawienie i jak myślicie co to w ogóle jest objawienie? (objawienie – fakt, zjawisko, osoba itp., które pojawiły się nagle i odkryły coś dotąd nieznanego, ujawnienie czegoś, kogoś,

uzewnętrznienie czyis uczuć.) (Po wykonaniu zadania, animator prosi, aby uczestnicy przeczytali co napisali na swoich kartkach)

Teraz poproszę, aby jedna osoba z każdej grupy przedstawiła, przeczytała to co przygotowaliście na kartkach. (po przeczytaniu, animator dziękuje za wypowiedzi oraz podsumowuje temat.) Dziękuję za wasze wypowiedzi, mogliśmy zobaczyć z czym kojarzy nam się objawienie. Natomiast samo słowo objawienie pochodzi z języka łac. revelatio i oznacza zdjęcie zasłony, ujawnienie tego, co było zakryte. Teraz mam do was kilka pytań:

-Z czym kojarzy wam się objawienie naturalne? (z naturą, otoczeniem, drzewami, ptakami, zwierzętami itd.)

-A z czym objawienie nadnaturalne? (cuda, coś nie możliwym do zrozumienia dla nas)

- A objawienie eschatologiczne, kojarzy wam się z czymś? (Bóg ukazuje się w chwale nieba, jest to objawienie ostateczne w czasie paruzji (jeżeli uczestnicy znają odpowiedź to fajnie, a jeżeli nie, to animator wytłumaczy czym ono jest))(Animator dziękuje za wypowiedzi uczestników oraz podsumowuje temat.)

Dziękuję za wasze wypowiedzi, podsumowując możemy wyróżnić trzy rodzaje objawienia. Objawienie naturalne inaczej kosmiczne, jest to objawienie przez stworzenia i w stworzeniach, objawienie się Boga w Jego dziełach stworzonych, czyli naturze. Objawienie nadnaturalne, czyli Bóg dokonuje konkretnych dzieł, cudów i przemawia przez proroków. Objawienie eschatologiczne, czyli kiedy Bóg ukazuje się w chwale nieba, jest to objawienie ostateczne w czasie paruzji.

Przypomnieliśmy sobie rodzaje objawienia Bożego, ale żeby bardziej je zrozumieć mam dla was zadanie. (Aneks 2)(Animator korzysta z aneksu 2, wycina fragmenty z Pisma Świętego, odwraca do góry nogami i kładzie na stole, prosi uczestników, po kolei, aby wzięli jedną karteczkę i przeczytali na głos, w tym czasie reszta uczestników zastanawia się do którego rodzaju objawienia pasuje dany fragment) Na stolę rozłóżę teraz kartki, proszę was, abyście po kolei wzięli jedną kartkę i przeczytali na głos fragment z Pisma Świętego, który jest tam napisany. Natomiast reszta w tym czasie zastanawia się do którego rodzaju objawienia pasuje dany fragment. (pierwsza osoba zaczyna czytać.)(objawienie naturalne-1,2,4, objawienie nadnaturalne-5,6,9, objawienie eschatologiczne-3,7,8)(po przeczytaniu wszystkich fragmentów, animator dziękuje uczestnikom i podsumowuje całe zadanie) Dziękuję bardzo, że przeczytaliście fragmenty z Pisma Świętego oraz za wasze wypowiedzi. Myślę, że już potrafimy odróżnić rodzaje objawień i stało się to dla nas jaśniejsze. A teraz mam do was pytanie:

-A czy znacie jakieś formy objawienia nadnaturalnego, czyli kiedy dokonuje konkretnych dzieł lub przemawia przez proroków, jeśli tak to jakie? (słowa – pośrednikami słowa byli prorocy; dzieła – czyny, cuda; teofanie – bezpośrednio i osobiste objawienie się Boga. Uczestnicy mogą podać różne przykłady.)(Animator dziękuje za wypowiedzi uczestników oraz może dodać kilka zdań od siebie)Dziękuję bardzo za wasze wypowiedzi, czyli istnieją trzy formy objawienia nadnaturalnego: są to słowa, czyli ogólnie Pismo Święte, cuda, czyny, oraz bezpośrednie i osobiste objawienie się Boga. Mam do was jeszcze pytanie:

- A czy my w codziennym życiu mamy do czynienia z objawieniem, jeśli tak to w jaki sposób? (poprzez naturę, piękne kwiaty, drzewa, liście na tych drzewach, wszystkie zwierzęta, ptaki)

Dziękuję za wasze wszystkie odpowiedzi, teraz możemy powiedzieć, że z objawieniem mamy do czynienia na co dzień, praktycznie w każdej chwili, ponieważ działa siła grawitacji, która jest jednym z wielu praw fizyki, również na co dzień widzimy piękno stworzonego przez Boga Świata, śpiew ptaków o poranku i zachód słońca, pod koniec dnia. Wiemy w jaki sposób Bóg nam się objawia, **ale DLACZEGO to robi?**

II. Osądzić

Poproszę teraz chętną osobę, aby przeczytała nam fragment z Pisma Świętego. (Animator prosi uczestników o przeczytania fragmentu z Pisma Świętego)

(Wj 3, 1-4. 9-15) „Gdy Mojżesz pasał owce swego teścia, Jetry, kapłana Madianitów, zaprowadził [pewnego razu] owce w głąb pustyni i przyszedł do góry Bożej Horeb. Wtedy ukazał mu się Anioł Pański w płomieniu ognia, ze środka krzewu. [Mojżesz] widział, jak krzew płonął ogniem, a nie spłonął od niego. (...) Zawołał <Bóg do> niego ze środka krzewu: «Mojżeszu, Mojżeszu!» On zaś odpowiedział: «Oto jestem». Rzekł mu [Bóg]: «Teraz oto doszło wołanie Izraelitów do Mnie, bo też nacznie przekonałem się o cierpieniach, jakie im zadają Egipcjanie. Idź przeto teraz, oto posyłam cię do faraona, i wyprowadź mój lud, Izraelitów, z Egiptu». A Mojżesz odrzekł Bogu: «Kimże jestem,

bym miał iść do faraona i wyprowadzić Izraelitów z Egiptu?» A On powiedział: «Ja będę z tobą. Znakiem zaś dla ciebie, że Ja cię posłałem, będzie to, że po wyprowadzeniu tego ludu z Egiptu oddacie cześć Bogu na tej górze». Mojżesz zaś rzekł Bogu: «Oto pójdę do Izraelitów i powiem im: Bóg ojców naszych posłał mnie do was. Lecz gdy oni mnie zapytają, jakie jest Jego imię, to cóż im mam powiedzieć?» Odpowiedział Bóg Mojżeszowi: «JESTEM, KTÓRY JESTEM». I dodał: «Tak powiesz synom Izraela: JESTEM posłał mnie do was». Mówił dalej Bóg do Mojżesza: «Tak powiesz Izraelitom: "JESTEM, Bóg ojców waszych, Bóg Abrahama, Bóg Izaaka i Bóg Jakuba posłał mnie do was. To jest imię moje na wieki i to jest moje zawołanie na najdalsze pokolenia."»

-O czym mówi ten fragment? (Ten fragment mówi m.in. o tym jak Bóg objawił się Izraelitom, i objawił im Swoje imię)

Teraz mam do was takie pytanie:

-Co robimy, kiedy poznajemy nową osobę? (przedstawiamy się, nie mówimy na jakiej ulicy mieszkamy ani w jakim mieście, czy ile mamy lat, mówimy swoje imię, aby inni mogli nas rozpoznać)

Odpowiedzią na powyższy fragment oraz na pytanie DLACZEGO Bóg nam się objawia może być fragment z (KKK 203) (Animator czyta fragment z KKK)

„Bóg objawił się Izraelowi, swemu ludowi, pozwalając mu poznać swoje imię. Imię wyraża istotę, tożsamość osoby i sens jej życia. Bóg ma imię; nie jest jakąś anonimową siłą. Ujawnić swoje imię oznacza pozwolić, by inni mogli nas poznać, w jakiś sposób ujawnić siebie, stając się dostępnym, możliwym do głębszego poznania i do bycia wzywaniem po imieniu.”

Bóg objawia nam Swoje imię, pozwala nam Siebie poznać, ponieważ chce bliższego poznania z nami. To tak samo jak poznajemy nowe osoby, zawsze się przedstawiamy sobie nawzajem, aby nie być „tym kimś w różowej koszulce” czy „wysokim chłopakiem”, ale żeby inni zwracali się do nas po imieniu.

Dobra, teraz mam tu dla was coś. (Animator rozdaje po cukierku każdemu z uczestników, kiedy rozda zaczyna się ich pytać.)

-Dostaliście ode mnie po cukierku, a co ja dostałam/-em od was w zamian? (różne odpowiedzi, m.in. miłe słowo, Dziękuję, uśmiech)

Kiedy usłyszałam/-em od was te słowa i zobaczyłam/-em wasze uśmiechy, zrobiło mi się bardzo miło i ucieszyłam/-em się. Poprzez tę dynamikę chciałam/-em wam pokazać w jaki sposób działa Bóg. Ukazuje nam się przez objawienia, daje nam coś i jeżeli my jesteśmy mu za to wdzięczni, powinniśmy Mu za to jakoś podziękować. Przeczytam wam teraz fragment z Katechizmu Kościoła Katolickiego:

KKK (142)

„Przez swoje Objawienie "Bóg niewidzialny w nadmiarze swej miłości zwraca się do ludzi jak do przyjaciół i obcuje z nimi, by ich zaprosić do wspólnoty z sobą i przyjąć ich do niej". Adekwatną odpowiedzią na to zaproszenie jest wiara.”

Teraz mam do was pytanie:

-Co robicie kiedy dostajecie zaproszenie na jakieś urodziny, czy inną uroczystość? (zazwyczaj zgadzacie się, po prostu idziecie, oczywiście są wyjątki np. takie jak choroba itp.)

-A dlaczego nie odmawiacie? (ponieważ, jest to ktoś ważny dla nas, ktoś kogo kochamy, wiemy, że ten ktoś może się ucieszyć z naszego przybycia, przecież dlatego nas zaprosił, ponieważ też nas kocha, lubi)

Poprzez tę dynamikę i przetoczone fragmenty chciałam/-em wam pokazać, że Bóg daje nam wolną wolę, ale Bóg czeka na naszą odpowiedź. Jeżeli Go kochamy i jest On kimś ważnym dla nas powinniśmy przyjąć od Niego to piękne zaproszenie, odpowiedzieć właściwie na Jego miłość do nas, ale jak to zrobić?

III. Działać

Pan Bóg daje nam się poznać, poprzez swoje objawienie, ale po co? Robi to, ponieważ chce z nami głębszej relacji, bliskości, pragnie nas poznać, chce być naszym przyjacielem. Dlatego naszą odpowiedzią powinna być wiara, ale i również wejście w tę relację, relację z Panem Bogiem, oraz budowanie jej. Poproszę was teraz abyście znowu odliczyli do 3, dam wam kilka minut, abyście na kartkach w swoich grupach zapisali swoje odpowiedzi, propozycje na pytanie:

-W jaki sposób moglibyśmy odpowiedzieć Bogu na jego objawienia, zaproszenie? (Animator po paru minutach prosi uczestników, aby przedstawili swoją pracę)(modlitwa, chodzenie do kościoła, pogłębianie wiary, jeżdżenie na rekolekcje, czytanie Pisma Świętego, słuchanie Słowa Bożego itd.)

Dziękuję bardzo za wasze wypowiedzi, teraz już wiemy jak możemy odpowiedzieć na Boże objawienie, Możemy pogłębiać swoją relację z Panem Bogiem poprzez modlitwę, czytanie oraz słuchanie Słowa Bożego, chodzenie do kościoła, pomoc bliźniemu, jeżdżenie na rekolekcje, chodzenie do spowiedzi, przyjmowanie komunii świętej, uczestniczenie w adoracji oraz przestrzeganie Przykazań Bożych. Na zakończenie spotkania pomódlmy się, aby w codziennym życiu pogłębiać swoją wiarę.

3. Hasło spotkania

„JESTEM, KTÓRY JESTEM” Wj 3,14

4. Piosenka spotkania

„Bóg jest tu, Bóg jest tam”

5. Zadanie apostolskie

Aby pogłębić swoją wiarę, swoją relację z Bogiem, rozważ wybrany fragment z Pisma Świętego, albo (Aneks 3) **Dz 9, 32-35**, przynajmniej przez 15 min.

6. Modlitwa na zakończenie

Animator wykonuje znak krzyża i rozpoczyna modlitwę.

Panie Boże jesteśmy Ci wdzięczni za to, że na dzisiejszym spotkaniu pozwoliłeś nam przybliżyć istotę Twoich objawień oraz że wiemy jak odpowiadać na Twoją miłość. *Ojcze nasz...*

Aneks 1

Wybitny polski kosmolog, ks. Michał Heller, daje taki świadećstwo:

Kiedyś miałem na ten temat dyskusję ze znanym biologiem Richardem Dawkinsem, który jest autorem bardzo głośnej książki „Bóg urojony”. Książka moim zdaniem, bardzo prymitywnej. Kiedy po raz pierwszy ją przeczytałem, to powiedziałem sobie, że ja z tymi problemami, które on tak ostro stawia, uporałem się, gdy miałem 17 lat. Nasza rozmowa miała miejsce kilkanaście lat temu. Jak twierdził Dawkins, Pan Bóg nie jest nam potrzebny, bo wszystkie zjawiska biologiczne możemy wytłumaczyć za pomocą praw fizyki. A ja na to: OK, bardzo dobrze, w jaki sposób w taki razie wytłumaczysz, skąd wzięły się prawa fizyki? No i dyskusja się skończyła.

1. Rz 1, 26-32 „A wreszcie rzekł Bóg: «Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!»
Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz,
na obraz Boży go stworzył:
stworzył mężczyznę i niewiastę.
Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi». I rzekł Bóg: «Oto wam daję wszelką roślinę przynoszącą ziarno po całej ziemi i wszelkie drzewo, którego owoc ma w sobie nasienie: dla was będą one pokarmem. A dla wszelkiego zwierzęcia polnego i dla wszelkiego ptactwa w powietrzu, i dla wszystkiego, co się porusza po ziemi i ma w sobie pierwiastek życia, będzie pokarmem wszelka trawa zielona». I stało się tak. A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre.
I tak upłynął wieczór i poranek - dzień szósty.”
-

2. Mdr 13, 1-7 „Głupi [już] z natury są wszyscy ludzie,
którzy nie poznali Boga:
z dóbr widzialnych nie zdołali poznać Tego, który jest,
patrząc na dzieła nie poznali Twórcy,
lecz ogień, wiatr, powietrze chyże,
gwiazdy dokoła, wodę burzliwą
lub światła niebieskie uznali za bóstwa, które rządzą światem.
Jeśli urzeczeni ich pięknem wzięli je za bóstwa -
winni byli poznać, o ile wspanialszy jest ich Władca,
stworzył je bowiem Twórca piękności;
a jeśli ich moc i działanie wprowadziły ich w podziw -
winni byli z nich poznać, o ile jest potężniejszy Ten, kto je uczynił.
Bo z wielkości i piękna stworzeń
poznaje się przez podobieństwo ich Stwórcę.
Ci jednak na mniejszą zasługują nagane,
bo wprowadzi błędą,
ale Boga szukają i pragną Go znaleźć.
Obracają się wśród Jego dzieł, badają,
i ulegają pozorom, bo piękne to, na co patrzą.”
-

3. Mt 24, 27-31 „Albowiem jak błyskawica zabłyśnie na wschodzie, a świeci aż na zachodzie, tak będzie z przyjściem Syna Człowieczego. Gdzie jest padlina, tam się i sępy zgromadzą.
Zaraz też po ucisku owych dni słońce się zaćmi i księżyc nie da swego blasku; gwiazdy zaczną padać z nieba i moce niebios zostaną wstrząśnięte. Wówczas ukaże się na niebie znak Syna Człowieczego, i wtedy będą narzekać wszystkie narody ziemi; i ujrzą Syna Człowieczego, przychodzącego na obłokach niebieskich z wielką mocą i chwałą. Pośle On swoich aniołów z trąbą o głosie potężnym, i zgromadzą Jego wybranych z czterech stron świata, od jednego krańca nieba aż do drugiego.”
-

4. Dz 14, 15-17 „«Ludzie, dlaczego to robicie! My także jesteśmy ludźmi, podobnie jak wy podlegamy cierpieniom. Nauczamy was, abyście odwrócili się od tych marność do Boga żywego, który stworzył niebo i ziemię, i morze, i wszystko, co w nich się znajduje. Pozwolił On w dawnych czasach, że każdy naród chodził własnymi drogami, ale nie przestawał dawać o sobie świadectwa czyniąc dobrze. Zsyłał wam deszcz z nieba i urodzajne lata, karmił was i radością napelniał wasze serca».”
-
5. Wj 14, 15-16 „Pan rzekł do Mojżesza: «Czemu głośno wołasz do Mnie? Powiedz Izraelitom, niech ruszają w drogę. Ty zaś podnieś swą laskę i wyciągnij rękę nad morze i rozdziel je na dwoje, a wejdą Izraelici w środek na suchą ziemię.”
-
6. Dz 7, 30-34 „Po czterdziestu latach ukazał mu się na pustyni góry Synaj anioł Pański w płomieniu ognistego krzaka. Zobaczywszy [go] Mojżesz podziwiał ten widok, lecz kiedy podszedł bliżej, aby się przyjrzeć, rozległ się głos Pana: "Jam jest Bóg twoich przodków, Bóg Abrahama i Izaaka, i Jakuba". Przeraził się Mojżesz i nie śmiał patrzeć. "Zdejm sandały z nóg - powiedział do niego Pan - bo miejsce, na którym stoisz, jest ziemią świętą. Długo patrzyłem na ucisk ludu mego w Egipcie i wysłuchałem jego westchnień, i zstąpiłem, aby ich wyzwolić. Przyjdź, pošlę cię teraz do Egiptu".”
-
7. Mt 24, 3-8 „A gdy siedział na Górze Oliwnej, podeszli do Niego uczniowie i pytali na osobności: «Powiedz nam, kiedy to nastąpi i jaki będzie znak Twego przyjścia i końca świata?» Na to Jezus im odpowiedział: «Strzeżcie się, żeby was kto nie zwiódł. Wielu bowiem przyjdzie pod moim imieniem i będą mówić: Ja jestem Mesjaszem. I wielu w błąd wprowadzą. Będziecie słyszeć o wojnach i o pogłoskach wojennych; uważajcie, nie trwóźcie się tym. To musi się stać, ale to jeszcze nie koniec! Powstanie bowiem naród przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu. Będzie głód i zaraza, a miejscami trzęsienia ziemi. Lecz to wszystko jest dopiero początkiem boleści.”
-
8. Mt 24, 13-14 „Lecz kto wytrwa do końca, ten będzie zbawiony. A ta Ewangelia o królestwie będzie głoszona po całej ziemi, na świadectwo wszystkim narodom. I wtedy nadejdzie koniec.”
-
9. Dz 9, 3-6 „Gdy zbliżał się już w swojej podróży do Damaszku, olśniła go nagle światłość z nieba. A gdy upadł na ziemię, usłyszał głos, który mówił: «Szawle, Szawle, dlaczego Mnie prześladujesz?» «Kto jesteś, Panie?» - powiedział. A On: «Ja jestem Jezus, którego ty prześladujesz. Wstań i wejdź do miasta, tam ci powiedzą, co masz czynić».
- Ludzie, którzy mu towarzyszyli w drodze, oniemieli ze zdumienia, słyszeli bowiem głos, lecz nie widzieli nikogo. Szawel podniósł się z ziemi, a kiedy otworzył oczy, nic nie widział. Wprowadzili go więc do Damaszku, trzymając za ręce. Przez trzy dni nic nie widział i ani nie jadł, ani nie pił.”
-

Dz 9, 32-35 „Kiedy Piotr odwiedzał wszystkich, przyszedł też do świętych, którzy mieszkali w Lid-dzie. Znalazł tam pewnego człowieka imieniem Eneasz, który był sparaliżowany i od ośmiu lat leżał w łóżku. «Eneasz - powiedział do niego Piotr - Jezus Chrystus cię uzdrawia, wstań i zaściel swoje łóżko!» I natychmiast wstał. Widzieli go wszyscy mieszkańcy Liddy i Saronu i nawrócili się do Pana.”